

353 حیات

میانہ راٹما میانہ... رہا ہر جہاں حیات قائم!...

ادارہ مرکزی :

آئقرہ دہ ، استانبول چادہ سندہ آئقرہ
معارف امینلکی پانندہ کی دائرہ

استانبول پوروسی :

استانبول دہ ، باب عالی چادہ سندہ رسیل پرشہ
ادارہ خانہ سی داخندہ کی دائرہ
تلفون : ۳۶۰۷

نسخہ سی ہربرہ ۱۰ غرورہ

سنہ لکی پوسہ ایلہ ۵ لرا
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

ایونہ واعلان ایشلری ایچین استانبول پوروسی
مراجعت ایڈیلر
یازی ایشلرلک مرجعی آئقرہ مرکزیدر

صانی : ۴

آئقرہ ، ۲۳ کانون اول ، ۱۹۲۶

۱ نجی جلد

مصابہ

انقلاب و حیات حقندہ تلقی

دوماژہ وسکینک « انسان و مدنیت حقندہ نظریہ » اسمندہ برکتانی وار . بورادہ مؤلف حیوان ایلہ انسانی مقایسہ ایدہ رکن شویاہ دیر : « حیوان بردفعہ ، انسان ایسہ ایکی دفعہ دوغار . آئنه و بابا یاوروسی دنیاہ کتیردکن صوکرہ بر دفعہ دہ جمعیت اونی تشکیل ایلہر . » اگر استقلال حربی و انقلاب ایچندہ پشہن نسلہ بونی تطبیق ایلہ مک لازم کلیرسہ بوکونکی تورک منور زمرہ سنک اوج دفعہ دوغدیغنی قبول ایلہ مک لازم کلیر . چونکہ ظفردن و انقلابدن اولکی تورک وطنداشتنک ایناندیغنی ، قیمت ویردیکی فکر و مؤسسہ لرلہ بوکونکی قناعتلری آراسندہ چوق فرق واردر . دینہ بیلیرکہ استقلال حربی و انقلاب ، تورک روحنی عادتا یکی باشند تشکیل ایلہ مشدر .

صوک انقلاب ایچندہ اولغونلاشان تورک نسلہ باقیکز ، بونلر دہا اول ایناندقلرینی بیراقشدر ، اولجہ لزومہ قانع اولمادقلری مؤسسہ لر قارشیسندہ لاقیدیانہ اوموز سیلکوب کچرکن بوکون اونلرک وجودینہ تحمل ایدہ مز بر حالہ کلشدر ، دون سادہ جہ آغر ویا چوق شعورلی اولارق حسرتی سزدکلری « مفکورہ بی » بوکون اوغرینہ جان ویرہ جک بر حقیقت اولارق قبول ایلہ مشلدر . بوندن بش سنہ اول مدرسہ نک

حیات تلقیلری آراسندہ کی فرق تحلیل ایلہ مک کافیدر : اسکی نسلک دیندار وزاهد دہ نیلن بر قسمنہ کورہ ، شویاشادیغمز حقیقی حیاتک ہیچ بر قیمتی بوقدی ، بو حیات اصل اخروی سعادتی استحصال ایچون برواسطہ دن عبارتدی . دنیاہ کچیردی کمز عمرک آخرتدہ کی سعادتی تأمین ایتمک یارامقدن باشقہ بر خدمتی اولامازدی . بویلہ بر اعتقاد بالطبع دنیوی حیاتمک قوتی غائب ایندیریر . یاشامق ، قابل اولدینی قادر قوتلی یاشامق ، املنی قیرار . شدید فعالیت ، زنکین ، پارلاق بر حیات املنی اویشدیریر . مکینجہ توکل ، غایت ابتدائی طرزده قناعتکارلق ، ہر شئی قضا و قدرہ عطف ... ہب حیات حقندہ کی بو تلقینک نتیجہ سیدر . غریبدرکہ بوندن بش سنہ اولکہ وارنجیہ قادر بعضیلری طادی توکلی قدرجیلکی قیرمق ایچون تورلو تورلو تاویلرہ کیریشمشلر ، سعادتک حقیقی مفکورہ نک آخرتدہ اولماسی اعتقادینی تکذیب ایتمکسزین فردلرک دنیوی حیاتہ قوت آشیلامغہ جالیشمشلردر . حالبوکہ بونک امکانی اولامازدی : یاسعادتی ایستہ کلریمزی شویاشادیغمز حیاتدہ آرایاجقدق اووقت البتہ توکلک ، قدرجیلکک معناسی قالمایا . جقدی ، یاخود حقیقی سعادتی بو عالمک خارجدہ کورہ جکدک ، او وقت شوفانی عمری استحقار ایلیہ جک ، اونی برواسطہ دن عبارت کورہ جک نہ بولورسہق اونکک اکتفا ایلیہ جکدک . « حقیقی حیات » لک قیمتی حقندہ قناعتمز دیکشمکجہ ہر نوع ترقیہ مانع اولدینی ہر کسجہ کورولن سچیہ لردن قوروتولامازدق .

اوکندن کچن برمنورا کثریا اوکلا قیدانہ باقاردی بوکون برچوق تورک کنجک مقتلی اولان بویلہ بر مؤسسہ نک رؤیاسی کورمک بیلہ تحمل ایدہ مہ . یورز . دون « جمہوریت » ک سادہ جہ تحسرنی حس ایدہ بیلیردک ، بوکون ہرشی بہاسنہ اونی محافظہ یہ عہد ایتمشدر . دونکی منور ایچون سادہ جہ کندی نقطہ نظرینہ کورہ « دوغرو دوشونمک » کافی ایدی ، ایی دوشوندیکنہ ایناندیغمز فردلرہ « کامل انسان » دہیہ بیلیردق . بوکون یالکز ایی دوشونہ دکل ، دوشوندیکنی اجرایہ قادر اولان ، برشی یاراتا بیلہن ، دیکرلرینہ وطبیعتہ مؤثر اولانلرہ ، ایی وخیرلی وطنداش ، کامل بر فرد ، دہیہ بیلیرورز .

بوتون بو نشانلر بزمہ کوستریورکہ یاقین بر ماضیہ نظر آ قیمت ویردی کمز حکملر دیکشمشدر . ذاتاً بر تحولہ « اجتماعی بر انقلاب » دہیہ بیلیمک ایچون اول امردہ جمعیت ، ماضیدن آیریش اولمالی ، یعنی دہا اول وجدانلردہ بر طوتان فکر و مؤسسہ لردن بر قسمی قیمتی غائب ایتمش بولونمالی ؛ دیکر جہتدن یکی قیمت حکملری ، یکیدن اینانیلان فکرلر ... روحلری صارمالیدر . استقلال حربی ایستہ بویلہ حقیقی بر انقلابی دوغورمشدر ، اولجہ اینانیلان بر طاقم فکرلر بوکون قورو برر موہومہ حالہ کلش ، بوکا مقابل بوکون ایناندیغمز ، حصولی ایستہ . دیکمز یکی مفکورہ لر دوغمشدر .

انقلابمک تولید ایندیکی بو تحولک حقیقی معناسی کلا یاییلمک ایچون عثمانلی ایمرطور لفتک صوک دورلرندہ مختلف زمرہ لرلہ بوکونکی نسلک

فلسفہ مصباحہ لری

ایک قافدار

— محمد امین بک افندی به —

— متعصب برصوفتا ایچین علی العاده برمارولله مشهور سوقراط آراستده فرق وارمیدر ؟
— واردر ؟ چونکه او بونلردن برنجیسنک قابوغنی بر ، ایکنجیسنک ایسه باشنی !

— یا بویوک برادیله محترک برصرافی بربرندن آیرد ایندیرن وصف نه اولوبور ؟

— غایت بسیط . هرایکسی ده اولور . آنجق اولکیسی آجلیقدن دیکری ایسه معدده فسادندن !

— دنیاده الک عقلسز بولدیغک انسانلر کیملردر ؟
— بوتون عقلا کروهی ! بالخاصه کندیلرینه

ارباب فکرت دیدیکمز طاقم !

زیرا چوقدنبری تجربه ایدر شدردکه بو دنیاده هیچ دوشونمیلر هرکون ، آرز دوشونلر ایسه اکثریتیه بوتون ایشلرینی کوروب دوروبورلر !
حالبوکه هرشیئی بربرینه قانقدن ماعدا هیچ بر ایشکده ایچندن چیقامایانلرک زیاده نرهده کورولوبور ؟
یالکز عقلالره کوه زه لر آراستده دکلی ؟

— انسانلرک چوق نهدن نفرت ایدر ؟

— دوغری سوزدن !

— یکی . او حالده بشریتی اک زیاده ممنون ایدن شی نهدر ؟

— مناسبسزلکک هر نوعی !

— یوق جائم ، مبالغه ایدیورسک !

— معالاف ، ایتیمورم ! زیرا بر چوق دفعه بربرلرینک اولومنه دخی لاقید قالان انسانلر بر طاقم بوش سوزلر اوغرنده بعضاً جانلرینی بیله فدا ایتمکه راضی اولمابورلرمی ؟

بوتون کره اوزرینه شیمدی به قدر مذهب و دین مجادلرلرینک آیتمش اولدینی انسان قانی دوشون ؛ باقم اوزمان نیم سوزمده مبالغه به بکزر بر نقطه بولایله جکمیسک ؟ عصرلردنبری مزمن بر وبا ویا سرطان حالنده دوام ایتمش اولان باطل اعتقادلر خرافلر یا شایبیلریمیدی ؟ شاید جهانلک قومانداسی آلتنده حرکت ایدن میلیارلرجه بی نوعمز ، روح و ذکاستده یالانه صیجاق برکوشه ، وبلاهنه یوموشاق بر یاضیق تأمین ایتهمش اوله ؟

— برشی سوراجم ، فقط رجا ایدرم جدی جواب ویر . سنک آکلایشک کوره اخلاقسز و ایمانسز کله لرینک معناسی نهدر ؟ بر طاقم اسکی زمان آدملری بزم حقمزده بو صفتلری چوق قولانیورلرده مراق ایدیورم !

— عزیزم ، سن بن ، حسن ، حسین ، حاصلی بوتون همجنسلرمن عینی علتله معلولر ؛ یعنی حقیقتک

کندمن بر جزونه مالک اولنجه بنه اوحقیقتک باشقه ذهنلرده بولونان اجزاسنی خطا ویالان عدایدیورز .
بو سببله درکه کندی ایناندیغمز صاحبلره بر باشقه سی قناعتی اسیر ایتک ایسته مرسه درحال قیزیورز و غضبه کلن کبرمن برندن هولایلارق دوشونجه سی بزه بکزمه من آدمه صالدریور . مثلاً بوکون کجملک ایستیورکه ادرا کزک ایچی اک پارلاق الکتریق ضیاسیله آیدیلانین . حالبوکه هنوز ذهنلرنده جیرا ایله یاغ مومندن باشقه برشی یا تامش ویا خود نهایت اداره قندیلی الک مترق تنور واسطه سی دییه طامیش اولانلر کولره بینیور . ایسته اووقت آغیزلرینه کلن کله لر :

دینسز ، ایمانسز ، قناعتسز ، ریجی الخ ...

دینک که اکثریتله ریجی دیدیکمز آدملر ، فکرلری بزم قناعتلرمنک اسکله لرینه یا ناشامایان ، و معین لیمانلره دهر آتامایان ، یا خود قافالرینک دوقومه سی ، معمارسی بزم کی دوشونمیلرینه مساعد اولمایان انسانلردر .

اخلاقسزلق بختنه کلنجه ؛ مسئله اورادهده اکثریا عینی ماهیتی محافظه ایدیور . یعنی مزاجی ، مشواری وحقله وظیفه تلقیلری بزم بو ساحه لرده کی فکر و اعتیادلرمنه اویغون اولمایان کیمسه لره بز اخلاق دوشکونی دیورز . بز دییمورزیا ؛ دونک اورومجکلنمش باشلری سوبلیور . حالبوکه بو بهتانله هجوملرمنه اوغرایانلرک حقیقه " اخلاق دوشکونی اولدیغندن زیاده مهاجرلک انصاف وملاحظه زو کوردی اولدینی تبین ایدیور صانیرم . بیلم سن ناصل دوشونوبورسک ؟

اوتوز بر مارتی یاپان ، ده دون شیخ سعید عصیانی حاضرلایان بر طاقم صوفتا آرتیق لریله ارتجاع دلالرینی خاطرلا ؛ بالخاصه اسکی سرایلرک عصرلردنبری دوام ایتمش جنایت وشقاوتلرینی بیله کی حالده ده موقراسی بی ، انقلابی استخفاف ایتمکه قالدیشان استبداد خدمه لرینی تصورات ؛ وصوکره دوشون که یوزلرجه بیچاره قادینک حریتی غضبایله بیچاره لری حرملرینه طبقایه رق هر درلو حیدود بهیمیتی مباح کوره بیلمش بعض آدملر شیمدی سواقعه چیقان قیزلرمن چارشافسز ، یعنی عادی برریا کفنه بورونه مش دیه تحقیر وتزییف صاوورمق ایستیورلر ! سبب ؟ ...

— سبب معلوم ! بخته بیله دکز ! زیرا کین ، جهل وحسدن عبارت ! ...

— بز اوزلر قدر مراقی اولمادیغمز ایچینمی ، یوقسه قادینلره ارککلر جاهل متعصبیلرک تعرضندن مصون قالارق قول قوله گزه بیله کی جهته می حقیقه " اخلاقسز و ایمانسز اولوبورز ؟ امان عزیزم ، بونلرک همیسی عندیاتک اک قوقش نوعی وسفسطه نک اک و یجینی ! بوتون شوعدادجی ومجرم بلاهنه بودوشونجه ودویغو غلطی نره دن کلور بیلیمیسک ؟ دائماً ادعا ایتدیکم وجهله تربیه فلسفه نقصانندن ! زیرا آرز چوق عرفان صاحبی قافالرک بیله چوغنی خام ! اما مهرمردن ، غرایتدن ده سرت بر خاقلقه خام !

— سکا شیمدی برشی ده سوراجم . فقط بونک یوقاریده تماس ایتدیکم بختلرله هیچ مناسبتی یوق . (مابعد الطبیعیات) دیدیکمز شیلره نه قدر اهمیت وبربرسک ؟ یا خود صورت عمومیه ده (مه تافریق) دینیلن شیشک نظر کده قیمتی نه قدر در ؟

— عزیزم ، بن (مه تافریق) ی بک سوهرم . بوتون دیکر ذهن سپورلرینی سودیکم وجهله ! بیک بر کیجه ماصالنی ، ایلیا دانی ، حتی عاشق کرمله عرب اوزنکی بی ناصل او قورسه م قوجه (آنری برغسون) ی ده عینی مسحوریتله ایچرم . مقصد ماصال دکلی ؟ ذاتاً هر بویوک (مه تافریق) جی بشریتک الک عالی مفهوم لریله اوینایان بر جانبار ، بر سحرکار ، بر یوقس شامیوننه بکزر . ثانیاً بویله بر آدم ، آکلایان ایچین رومانجیلرک اک خارق العاده سیدر . وخیل بر کاشنانک دولکری ویا معاری ! آرتق بو ماهیتده بر دهانک قیستده دورمق ، صانرمیسک که عمانک ساحلنده غیر متناهی به باققندن آشاغی بر ذوق تشکیل ایتسین ؟ بالعکس عزیزم !

باشقه لرینی آلداتق ، همجنسلرمنه ضرر وبرمک ایچین هرکون بیک درلو یالان وخیله دوشونمکی تصور ایت . صوکره برده خلقتک اسرارینی آچق ایچین تفکرلره دالمنی عقلکدن کچیر . هانکیسی ده کوزل ، ده فضیلت پرورانه ؟

شبهه یوق که عالم ، طبیعتک خفایاسنی چالمق ایسته بن حدناشناس بر رجاسوس کی کورونیور ؛ فقط بوتون دقتی عادی حظوظاتک باطاقلنه صاپلی اولان کوزلره ! یوقسه حقیقت هیچ اوله دکل !

آنجق باشقه بر مشکل قالیور . (مه تافریق) منظومه لری ایچنده فیلسوفلرک بزه کوستردیکی کائنات ، عجا حقیقی عالمه نه درجه ده بکزر مسئله سی !

— بونک جوانی بویوک بر ادیب بک ایی وبرمش ؛ ایسترسه ک بن سکا سوبلیهیم ؟

— رجا ایدرم :

— مکتبلرده جغرافیا اوقوعق ایچین قوللاندیغمز کره مصنعلر شو اوزرنده یا شادیغمز طوپراغه نه قدر بکزه رسه !

فاضل احمد

